

trenta congressos internacionals i en més de setanta nacionals, entre els quals destaquen el Fòrum Global de la Cimera de la Terra de Río de Janeiro de 1992. És autora de nombrosos llibres i articles, els més recents dels quals són *Bases para una Estrategia Española de Educación Ambiental* i *La Educación Ambiental. Bases éticas, conceptuales y metodológicas*.

Novo perfilà en la seva conferència les bases sobre les quals s'ha de sostenir l'educació ambiental a l'entrada del nou segle i del nou mil·lenni, dins del marc d'una situació global, caracteritzada per importants desequilibris entre països, pel que fa referència a aspectes socials, econòmics i ambientals.

tament dels béns naturals conflueixen cap a un model de societat que es podria denominar *de globalització*. Un exemple clar són les multinacionals, que implantant-se en els països denominats del *sud*, sovint amb poques exigències ambientals i amb règims polítics manejables, disposen de mà d'obra barata i intensiva, que permet produir molt i a molt baix preu. Es manufacturen productes per vendre a països del *nord*, generant enormes beneficis econòmics i la degradació ambiental i social dels països productors.

RESPOSTA PER L'EDUCACIÓ

Per a Novo, l'educació ambiental per al segle XXI ha d'actuar com a resposta a aquesta crisi ambiental i al model insostenible que l'ha generat. I ha d'actuar sobre tres pilars: la transformació per al canvi, la coherència i la creativitat, que han de confluïr cap a una visió ètica de les relacions home i medi. En aquest sentit és imprescindible abandonar l'errònia concepció de l'home com a dominador i únic beneficiari de la natura.

Una interpretació contextualitzada i un enfocament sistèmic permetran entendre els problemes ambientals i treballar la idea d'interdependència. Cal entendre el nostre planeta com a un complex món d'interrelacions, en el qual un desequilibri en un sistema pot tenir efectes no desitjats sobre d'altres.

CRITERIS DE SOSTENIBILITAT

L'educació ambiental ha de basar-se en criteris de sostenibilitat, entesa com a desenvolupament qualitatiu alhora, i cal centrar-la en problemàtiques ambientals reals i properes. D'aquesta manera s'afavoreix la presa de determinacions i les actuacions socials a favor del medi.

Educació ambiental per a un nou mil·lenni

Bartomeu Tomàs i Joan Avellaneda

CRISI AMBIENTAL

Segons Novo, la situació del món, està determinada per un rerafons en el qual fenòmens com els desequilibris nord-sud, la pobresa, la sobrepoblació, les migracions intenses, el desenvolupament incontrolat de la tecnologia, la urbanització creixent, la deforestació del planeta i la pèrdua de la biodiversitat, són peces del complex i insostenible model de desenvolupament vigent. Les sinèrgies entre aquests fenòmens i el seu caràcter sistèmic desemboquen en l'aparició d'una nova crisi, una *crisi ambiental* que afecta el planeta sencer.

Dins d'aquest context, la generalització d'un mercat global únic, els conflictes amb els béns comunals i els conflictes polítics pel control i aprof-

Maria Novo, titular de la Càtedra UNESCO d'educació ambiental i directora del màster en educació ambiental de la UNED, pronuncià una conferència titulada "L'educació ambiental. Perspectives per a un nou mil·lenni." Va ser el passat octubre a l'Escola del Medi Can Tàpera amb motiu de la inauguració del curs escolar 1997-98.

La trajectòria professional de Maria Novo, catedràtica d'educació ambiental de la UNESCO, data de més de vint anys, en el camp del medi ambient, l'educació ambiental i el desenvolupament sostenible. La seva experiència l'ha duta a intervenir en més de